

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ।

ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ ਜੇ.

ਰਿਖੀ ਰਾਮ, - ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਟ।

ਬਨਾਮ

SADA RAM ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਦਾਰ

1964 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 184 .

6 ਸਤੰਬਰ 1976

ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1908 ਦਾ XVI) -ਸੈਕਸ਼ਨ 49 -ਸਬੂਤ ਐਕਟ (1872 ਦਾ 1) - ਸੈਕਸ਼ਨ 91 -ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵੰਡ ਡੀਡ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ - ਕੀ ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ—ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 91 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੰਡ ਦੇ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।
(ਪੈਰਾ 9 ਅਤੇ 10)।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਵਾ, ਸਿੰਘ, ਸਬ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਿਤੀ 25 ਮਈ, 1964 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ, ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ।

ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਪੁੱਤਰ ਗੋਂਦਾ ਮੱਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਆਰਡਰ 41 ਰੂਲ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼, ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐਮ.ਆਰ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਐਚ.ਐਲ ਸਰੀਨ, ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ 25 ਮਈ, 1964 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

Rikhi Ram v. Sada Ram etc. (S. P. Goyal, J.)

(2) ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ, ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਸਮੇਤ ਚਲਣਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਮੀਟ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੈਂਡਾ ਮਾਈ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਾਲ 1992 ਖਿਕਰਮੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੂਚੀ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੀ 9 ਮਈ 1950 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:-

- (1) ਕੀ ਸੂਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਗਿਆਨ ਵਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?
- (4) ਕੀ ਲਹਿਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਫੂਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ, ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਂਝੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (5) ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਪੇਂਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ, 1892 ਖਿਕਰਮੀ, ਗੈਂਦਾ ਮਾਈ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹਨ?
- (6) ਕੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਪਿਤਾ ਸੰਤ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ, ਉਕਤ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ?
- (7) ਕੀ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੰਡਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?
- (8) ਰਾਹਤ.

(4) ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਾਕੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(5) ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਆਰ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿਰਫ 5 ਅਤੇ 7 ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ

(6) ਅੰਕ ਨੰਬਰ 5 'ਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਪਾਈ ਗਈ ਵੰਡ ਡੀਡ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਅਤੇ ਕੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ .possession ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(7) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ 9 ਮਈ, 1950 ਦੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟਿਸ਼ਨ ਡੀਡ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ - ਵੀ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵੰਡ ਸਾਲ 1992 ਬਿ. ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ੇਅਰ. ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ / ਜ਼ਾਵੇਰੀ ਬਨਾਮ ਜੀਤੂ, (੧):—

“ਸੈਕਸ਼ਨ 91, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ - ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1954 ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ, 46.

ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵੰਡ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੰਡ ਦੀ ਡੀਡ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਲਈ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਦਾ ਤੱਥ ਇਸਦੀਆਂ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ

Rikhi Ram v. Sada Ram etc. (S. P. Goyal, J.)

ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਟਵਾਰੇ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਬਟਵਾਰੇ ਦੀ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਰਕ ਦੀ ਇਹ ਲਾਈਨ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਲਤ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਵਿੱਚ-ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਮੇਟ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵੰਡ ਮੀਟ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋ ਪਰਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵੰਡ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਖੁਦ ਵੰਡ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੀ ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੀਟ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਜਮਾਂਦਰੂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸੰਪੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(8) *the respondent, in reply, lathi Therilearnedcounselt-smt.t.* ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਉਲਝਾਇਆ। ਜ਼ਵੇਰੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਭਾਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਸੀਐਸ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਗੌਡਰ ਬਨਾਮ ਅਰਾਵਾਕਿਰੀ ਗੌਡਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2), 'ਤੇਜਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।),

(2) ਏਆਈਆਰ 1974 ਮਦਰਾਸ 239.

(3) ਏਆਈਆਰ 1955 ਰਾਜਸਥਾਨ 157.

ਪਰਮਾਨੰਦ ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀਨਰਾਇਣ, (3-ਏ) ਸੁਲੇਮਾਨ ਟਿੱਕਕ ਅਤੇ ਹੋਰ: ਬਨਾਮ ਸਿਰਿਲ ਟਿੱਕਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, (4), ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (6), ਸ਼ਿਓ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚਿਰੰਜੀ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ, (7)), ਅਤੇ ਹਰੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਓ ਕਰਨ, (8)। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸਾਲਿਗ ਰਾਮ, (9) ਵਿੱਚ ਸੋਰਾਸਟਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ , ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਸਨ । ਜ਼ਵੇਰੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਸੈਕਸ਼ਨ 91, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 49, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੂਜੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 91, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ, ਗ੍ਰਾਂਟ, ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੋਰ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ।

“ਸੈਕਸ਼ਨ 49(ਸੀ), ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ। ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 49, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵੰਡ ਦੀ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 49, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਾ ਸੰਪੱਤੀ ਤੱਥ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ»

(3-ਏ) ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਮਬੀ 129।

(4) ਏਆਈਆਰ 1938 ਪਟਨਾ 603

(5) ਏਆਈਆਰ 1933 ਲਾਹੌਰ 5 1944

(6) ਏਆਈਆਰ 1933 ਨਾਗਪੁਰ 270

(7) 1927 PLR 88

(8) ਏਆਈਆਰ 1927 ਲਾਹੌਰ 3 842

(9) ਏਆਈਆਰ 1946 ਸਾਰੇ. 476,

ਸਾਬਤ ਕਰੋ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(9) ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 49 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੰਡ ਦੇ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੀ ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਜਾਂ

Rikhi Ram v. Sada Ram etc. (S. P. Goyal, J.)

ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੰਡ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(10) ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ *ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸਿੱਧੂਬਰੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਕਾਂਗੜਾ ਬਨਾਮ ਸੁਖ ਰਾਮ ਦਾਸ, (10)*, ਅਤੇ *ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (11)*। ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣਯੋਗ ਹੈ ਪਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗਰੇਵਰ, ਜੇ., ਨੇ ਰੱਖਿਆ: -

“ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ■ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਰਜ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

tion ਐਕਟ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਈਵੀ ਡੋਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ, ਜ਼ਬਾਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(10) 1963 PLR 10437

(11) 1958 PLR 139.

ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵੰਡ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਜੁਥਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(11) ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵੰਡ ਸਾਲ 1992 ਬਿਕਰਮੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(12) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ■ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਾਥ ਮਿੱਤਲ ਜੇ. ਜੇ.

ਜਗ ਦੱਤਾ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਵਿਤਰੀ ਦੇਵੀ, -ਜਵਾਬਦਾਰ

1974 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 728.

ਸਤੰਬਰ 21, 1976

ਛਾਉਣੀ (ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ) ਐਕਟ (1957 ਦਾ 46) — ਸੈਕਸ਼ਨ 3—ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ (1949 ਦਾ III) — ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਬੀ) ਅਤੇ 15(1) (ਏ)- ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ (ਐਕਸ. 1897 ਦਾ)— ਸੈਕਸ਼ਨ 24-1949 ਐਕਟ ਪੁਨ ਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਉਣੀਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ — ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ—ਕੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—ਕਿਰਾਏ ਕੰਟਰੋਲਰਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ—ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ—ਕੀ ਸੋਧੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ—ਵਧਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਵੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ — ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1949 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਉਣੀਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 1949 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।